Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

...—YEAR XXXIII. Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 14, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 27. JANUARJA (JAN. 27), 1941 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 18

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

...rvavi izgredi izbruhnili ...severni Italiji!

Fašistična in nacijska policija lovita voditelje izgrednikov. Zagrebški list poroča, da je bilo dvesto oseb ustreljenih. Maršal Graziani, vrhovni poveljnik italijanske oborožene sile v Afriki, pobegnil. Grške čete zasedle nove pozicije na centralni albanski fronti

...ELGRAD, 27. jan.—Italijan... in nemška tajna policija ...tapo) sta aretirali 20 do 30 ... med temi nekaj vojaških ...ikov in fašističnih vodite... ...v Milanu in Turinu, se glase ...ila, ki so jih prejeli tukajš... ...plomatični krogi. Neki za... ...ki list je objavil vest, da je ...200 oseb ubitih v izgredih v ...ni Italiji. Nemiri so izbruh... ...skoro vseh mestih.

...ugo poročilo se glasi, da so ...ke čete ustrelile tri itali... ...e generale v Milanu. Te ...sedle tudi telefonske, tele... ...ke in poštne urade ter že... ...ke postaje. Nemški vojaki ...stražijo javna poslopja v ...u in tovarne v severni Ita...

...Rimu pravijo, da so poro... ...z zunanjih virov o izgredih ...anu, Turinu in drugih me... ...v severni Italiji, brez pod...

...NDON, 27. jan.—Nemške ...e vedno prihajajo v Italijo, ...se sem dospela poročila. ...i trdijo, da gredo tja, da ...o letalske enote, dočim dru... ...avijo, da pomagajo pri zati... ...revolte proti Mussolinije... ...režimu.

...ro, Egipt, 25. jan. — Mar... ...dolfo Graziani, vrhovni ...nik italijanske oborožene ...Libiji, je pobegnil iz Ci... ...svojega glavnega stana, ko ...gleški letalci pričeli bom... ...rati to mesto iz zraka. Tu ...ljeno poročilo pravi, da se ...aknil v kraj, ki ni tako iz... ...vljen napadom iz zraka kot ...rne. To mesto leži 50 milj ...no od Derne, fašistične ...ave, ki jo Angleži bombar...

...zianijeva armada v Afri... ...štela čez 250,00 mož pred ...kom velike angleške ofen... Dve tretjini te sile sta ...ničeni v teku ofenzive. To ...uje ujete, ubite in ranje... ...jake. Samo v Tobruku, ki ...del zadnjo sredo, so Angle... ...li čez 20,000 italijanskih ...ov.

...gleške motorne kolone pro... ...stalno naprej proti Der... ...daljnji italijanski trdnja... Prve so le nekaj milj od... ...e od nje. Derna je tarča ...a bombardiranja iz zraka ...kaže, da ne bo mogla dol... ...držati pritiska. Angleška ...va je v teku tudi na dru... ...friških frontah. Angleške ...o prodrle 80 milj daleč v ...ejo, italijansko kolonijo, iz ...so se umaknile fašistič... ...vojske divizije po padcu ...le, italijanske trdnjave, ...enim tednom.

...n, 25. jan. — Italijansko ...poročilo pravi, da so an... ...letalci bombardirali Der... ...ašistično bazo v Libiji, i... ...nski pa so napadli z bom... Tobruk in okolico, kjer se ...nje angleške motorne ko... Istočasno so nemški letal... ...tali bombe na Malto, angle... ...ok v Sredozemskem mor...

...etta, Malta, 25. jan. — An... ...letalci so uprizorili več ...ov na italijanske baze v ...i, s katerih operirajo nem... ...letalci proti britski bojni ...rici na Sredozemskem ... Bombe, katere so vrgli ...ri na italijanske baze, so ...le več objektov in zaneti... ...are.

...gleška podmornica Parthian ...raj torpedirala in potopila ...nski transportni parnik v ...italijanskega obrežja.

...me, 25. jan. — Slovita tus... ...a "voljča" divizija je utr... pela ogromne izgube v bitkah z grškimi brambovci na centralni albanski fronti severno od Klisure, se glasi poročilo vrhovnega poveljstva. Nov poveljnik je bil imenovan, da reorganizira ostanke te divizije.

Italijani so se umaknili tudi z drugih pozicij centralne fronte. Nove obrambne črte so bile formirane, ko so Grki zasedli več hribov, s katerih so bili Italijani pognani v beg. V zadnjih dveh dneh so Grki ujeli več sto italijanskih vojakov in zaplenili mnogo tankov, motornih vozil, orožja, streliva in drugega bojnega materiala.

"Voljča" divizija je bila vržena na albansko fronto pred dvema tednoma, da ustavi prodiranje grških kolon proti Valoni, glavni iz zadnji italijanski pomorski bazi v Albaniji. Najmanj šest fašističnih divizij je bilo potegnjenih z bojišč v zadnjih dneh v svrho reorganiziranja. Med Italijani, katere so Grki ujeli, je veliko število častnikov.

Grški bombniki so ponovno metali bombe na Berat in Elbasan, komunikacijski središči italijanske oborožene sile v centralnih in severnih sektorjih Albanije. Italijanska motorna kolona v enem sektorju je bila bombardirana iz zraka.

Petain sprejel japonsko ponudbo

Ustavitev krvavih obmejnih konfliktov

Vichy, Francija, 25. jan. — Vlada premierja Petaina je naznanila, da je sprejela tokijsko ponudbo, da Japonska poseže v obmejne konflikte med siamskimi in indokinskimi četami, ki so se pričeli pred štirimi meseci in v katerih je bilo veliko število vojakov na obeh straneh ubitih in ranjenih. Obmejnim spopadom je sledila invazija Indokine po siamskih četah in bombardiranje siamskih ter indokinskih mest iz zraka.

Iz poučenih virov je prišla vest, da je Petain sprejel japonsko ponudbo zaradi nacijskega pritiska. Nemčija hoče izključiti vsako možnost ameriške intervencije. Francoske avtoritete v Indokini so že povedale, da so za to, da Amerika posreduje v sporu. Hugh Gladney Grant, ameriški poslanik v Siamu, bi bil po njih mnenju najbolj pravičen posredovalec. Petainova vlada se je, kakor vse kaže, udala nemškemu pritisku, ko je naznanila, da bo Japonska posredovala.

Japonska formalna ponudba je bila predložena Petainovi vladi zadnji torek. V Vichyju objavljeno uradno naznanilo pravi, da je bila ponudba sprejeta s stališča "prijateljskih odnošajev med Francijo in Japonsko." Charles Arsene Henry, francoski poslanik v Tokiju, je aranžiral podrobnosti.

Izjava o prijateljskih odnošajih med Japonsko in Francijo je v konfliktu s prejšnjimi, ki so jih podali francoski uradni krogi in v katerih so ti naglašali, da japonski militaristi podpirajo Siam v konfliktu z Indokino v pričakovanju, da bodo s tem omogočili Japonski raztegnitev vpliva na južnovzhodno Azijo. Misija francoske Indokine je zdaj v Tokiu, kjer se pogaja z japonskimi voditelji. Posledica teh bo morda japonska ekonomska dominacija francoske kolonije.

Domače vesti

Iz Sheboygana

Sheboygan, Wis. — Dne 20. jan. je tu umrl Frank Matelko, star 72 let in član društva 344 SNPJ. V Ameriki je bil 40 let in v Sheboygan se je priselil iz Breezy Hilla, Kans. Zapušča ženo, sina in hčer. Pokopan je bil civilno.

Nagla smrt marljivega delavca

Akron, O. — Dne 20. januarja je naglo umrl Maks Kotnik, tajnik barbertonske federacije S. N. P. J. in član društva 535 naše jednote. Bil je marljiv društvenik in jednotar. Star je bil 54 let in rojen v Prevojah pri Domžalah. Tu zapušča ženo in nedoraslega sina. Na lastno željo je imel civilen pogreb.

Nov grob v Michiganu

Paw Paw, Mich.—Pred dnevi je tu umrl Rudolf Sitar, star 28 let in rojen v Ameriki. Zapušča starše.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland. — Dne 22. t. m. je umrla Mary Opalk, stara 47 let in doma iz Št. Vida pri Ljubljani. Tu je bila 26 let in zapušča moža in dva sinova. Bila je članica društva 53 SNPJ. — Istočasno je umrl Frank Avsec, star 65 let in rojen v Beli cerkvi na Dolenjskem. V Ameriki je bil 40 let in tu zapušča ženo, pet sinov, tri hčere, brata in sestro. — Dne 23. t. m. je podlegla operaciji Helena Lukanc, roj. Sila, stara 53 let in doma iz Trebnjega na Dolenjskem. V Ameriki je bila 28 let in tu zapušča moža in šest otrok. Bila je članica društva 142 SNPJ. — Dne 22. jan. je v sanatoriju umrla Ana Koerner, roj. Boldin, stara 29 let in rojena v Ameriki. Zapušča moža, sina, mater in več bratov ter sester. — Dne 24. t. m. je v zavodu umrl Alojzij Walter, star 35 let, samski, rojen na Trebanjskem vrhu pri Čatežu pod Zaplazom na Dolenjskem. V Ameriki je bil 20 let in tu zapušča tri brate in pet sester. — Dne 24. t. m. je avto povozil Dorotejo Klun, ki se zdaj nahaja v bolnišnici.

Novice iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — O božičnih praznikih je tu umrla Marija Cerkvenik, stara 83 let in rojena v Lokvah pri Divači. V Argentini je bila 23 mesecev in tu zapušča dva sinova. — Kapinjera Hočevar, nadebudna Slovenka, je pravkar dokončala študije za učiteljico. — Olga Fajgelj (Figel), katero je 25. novembra usmrtil vlak na križišču, je bila star 28 let in doma iz Solkana pri Gorici. V Argentini je bila 10 let in v starem kraju zapušča starše.

Uprava WPA odslovila bundovce

Chicago, Ill., 25. jan. — Charles E. Miner, načelnik uprave WPA v Illinoisu, je izjavil, da je bilo osem članov nacijskega bunda odslovljenih od relifnih del. Izmed 125,000 delavcev, ki so podpisali izjave v smislu v kongresu sprejetega zakona, ni niti eden priznal včlanjenja v prevratnih organizacijih. Preiskava je ugotovila, da so pri delih WPA uposleni bundovci, ki so bili sedaj odpuščeni.

Visoki stroški volilnih kampanj

Washington, D. C., 25. jan. — Senatni odsek, kateremu je bila poverjena preiskava financiranja volilne kampanje, je poročal senatu, da so republikanske politične organizacije potrošile $15,000,000 za Wendella L. Willkieja, svojega predsedniškega kandidata. Demokratska stranka je potrošila $6,000,000 za ponovno izvolitev predsednika Roosevelta. Načelnik omenjenega odseka je senator Gillette, demokrat iz Iowe.

Hutchins svari pred vstopom v vojno

Ameriška demokracija v nevarnosti

Chicago, 25. jan. — Dr. Robert Maynard Hutchins, predsednik čikaške univerze, je v svojem govoru, ki je bil po radiu razširjen po vsej Ameriki, svaril pred vstopom v vojno. On je napovedal, da bo demokracija v Ameriki uničena, če se bo dežela zapletla v konflikt.

"Govorim iz razloga, ker je očitno, da hoče ameriško ljudstvo izvršiti samomor," je dejal Hitchins. "Nobenega načrta nimamo in tako drvimo v samomor. Vojna godba, lepe besede in velike apropriacije so nam zamašile ušesa. Vsak, ki je slišal zadnje Rooseveltove govore in čital izjave članov njegovega kabineta, podane pred kongresnim odsekom, mora priti do zaključka, da predsednik zahteva, da mora Amerika zagotoviti zmago Veliki Britaniji, Kitajski in Grčiji. Zalagati mora svoje prijatelje z bonim materialom in drugimi potrebščinami. O nevtralnosti Amerike ni več sledu. Naše luke na bi postale britske pomorske baze. Če vse to ne bo zadostovalo, tedaj bomo morali poslati Angliji bojno mornarico, letalsko silo in celo armado, če bo to zahteval premier Churchill. Amerika naj bi zajamčila zmago Veliki Britaniji."

Hutchins je naglašal, da govori kot ameriški državljan, ne pa kot reprezentant kakšne organizacije, odbora ali kot predsednik čikaške univerze. "Želim poudariti, da nimam nobenih zvez s fašisti, naciji, komunisti in onimi, ki hočejo potolažiti diktatorje," je dejal. "Doktrine totalitarskih režimov smatram za napačne v teoriji, za zlo v izvajanju in za zanikanje človeških pravic."

Unija grozi z razširjenjem stavke

Konflikt med jeklarsko kompanijo in unijo

Milwaukee, Wis., 25. jan. — Avtna unija CIO, ki je oklicala stavko proti Allis-Chalmers Manufacturing Co. in s tem ustavila obrat v tovarnah te kompanije, je sinoči zapretila z raztegnitvijo stavke na električno centralo, ko so se v konflikt vmešali voditelji unij ADF. Ti so naslovili pisma stavkarjem, naj se pridružijo unijam ADF.

Unije Ameriške delavske federacije imajo neznatno število članov med delavci v tovarnah omenjene kompanije. Polkovnik Donald Armstrong, vladni posredovalec, je sklical novo konferenco med voditelji stavkarjev in reprezentanti kompanije z namenom, da konča konflikt. Kompanija je nedavno dobila vladno naročilo v vsoti $26,000,000.

Bethlehem, Pa., 25. jan. — Obrat je bil včeraj ustavljen v treh departmentih tukajšnje tovarne Bethlehem Steel Corp., ko je 300 delavcev, članov jeklarske unije CIO, "obsedelo" v znak protesta, ker je korporacija odbila zahteve glede zvišanja plače. Howard T. Curtiss, vodja unije, je dejal, da je v konfliktu prizadetih okrog 5000 delavcev.

Mobile, Ala., 25. jan. — J. W. Atkins, direktor krajevne unije ladjegradniških delavcev CIO, je naznanil, da so se člani te izrekli za oklic stavke proti Alabama Drydocks & Shippbuilding Co., ker je ta zavrnila zahtevo glede zvišanje plača za osem centov na uro. V ladjedelnici je uposlenih 3400 delavcev in 95 odstotkov teh je organiziranih v uniji CIO.

USTANOVITEV ZVEZE DEMOKRACIJ PREDLAGANA

Strnitev angleško govorečih ljudstev

AMERIKA JE ŽE V VOJNI?

New York, 25. jan. — Anglež, Nemec in trije Američani so se izrekli za ustanovitev zveze, katero naj bi tvorile Amerika in vse angleško govoreče demokracije na svetu.

Ustanovitev take zveze demokracij so predlagali na banketu "Federal Union, Inc." Thomas Mann, izgnani nemški pisatelj; Clare Booth, pisateljica; Dorothy Thompson, člankarica; lord Marley, podpredsednik angleške zbornice lordov, in Clarence K. Streit, pisatelj in bivši zunanji reporter. Vsi so se strinjali v načelu, da je ustanovitev zveze demokracij potrebna.

Pisateljica Booth je izjavila, da je Amerika v "moralnem oziru" že v vojni. Povedala je, kateri so njeni zavezniki in sovražniki. Amerika že pošilja bojni material na oddaljena bojišča za pobijanje svojih sovražnikov. Vse kongresno besedičenje o nebojevništvu je brez pomena, ker to ne bo premotilo Nemcev. Booth se je izrekla za ustanovitev zveze demokracij zdaj, da se zagotovi zmaga demokracijam v sedanji vojni.

"Civilizirane države bodo uživale mir, ko bo ta vojna končana," je rekla. "Zvezo naj bi tvorile Amerika, Kanada, Britsko združeno kraljestvo, Irska, Južnoafriška unija, Avstralija in Nova Zelandija. Te naj store isto, kar je storilo trinajst ameriških držav pred dolgimi leti. Ameriko pozivamo zdaj, ko še ni prepozno in preden gre v vojno, naj povabi irsko in britske demokracije, naj formirajo jedro bodočih združenih držav sveta z osvojitvijo predloženega programa."

Ona je dalje rekla, da ta program ne predvideva militaristične zveze, temveč unijo, ki bo formirana na sličnih podlagi kot je ameriška federalna vlada.

Lord Marley, ki je bil podminister za zunanje zadeve v MacDonaldovi vladi l. 1929, je dejal, da je ta vojna nasprotje dveh različnih načinov življenja. Federalni sistem demokracij bi bil sredstvo za vzdrževanje kulturnih in drugih razlik ljudstev in držav. Tak sistem bi jim eventualno garantiral politično enotnost, vzajemen razvoj in vojaško protekcijo.

Mann, ki je že pred dvema letoma agitiral za ustanovitev zveze demokracij, je poudarjal, da ne bi bil Hitler začel vojne, če bi se bila Amerika kot največja in najmogočnejša demokracija na svetu takrat izrekla za ustanovitev take zveze. Thompson je pa izjavila, "da bo razvoj, ki se je pričel z renesanco v petnajstem stoletju, potisnjen nazaj, če bo nacijska Nemčija zmagala v tej vojni. Tevtonski vitezi in njih podprepniki bodo vladali svet."

Governer Green odslovil 347 uslužbencev

Springfield, Ill., 25. jan. — Republikanski governer Dwight H. Green je včeraj odslovil nadaljnjih 347 državnih uslužbencev, ki so dobili službo pod prejšnjo demokratsko administracijo. Odkar je prevzel urad, je bilo čez tisoč uslužbencev odpuščenih.

Avti ubili 2313 ljudi v Illinoisu

Springfield, Ill., 25. jan. — Preteklo leto je 2313 ljudi izgubilo življenje v avtnih kolizijah na illinoiskih cestah po poročilu, ki ga je pravkar objavil državni cestni department. L. 1939 so avti ubili 2261 oseb.

Odsek odredil tajno zaslišanje

Lindbergh se navdušuje za "pogojni" mir

Washington, D. C., 25. jan. — Zbornični odsek za zunanje zadeve je ustavil javno zaslišavanje o Rooseveltovem načrtu za večjo pomoč Veliki Britaniji potem, ko so Charles A. Lindbergh in drugi nasprotniki tega načrta nastopili pred njim, nakar je naznanil tajna zaslišanja. Pri teh nastopijo general C. Marshall, šef armadnega štaba; admiral Harold R. Stark, šef mornaričnega štaba; general George Brett, poveljnik letalske sile, in več drugih vojaških častnikov in veščakov.

Polkovnik Charles A. Lindbergh, sloviti letalec, je pred zbornicnim odsekom za zunanje zadeve izjavil, da on raje vidi, da nobena stranka ne zmaga v evropski vojni in da je za "pogojni" mir. "Uverjen sem, da bi popolna zmaga ene ali druge stranke rezultirala v izčrpanosti in onemogloti Evrope," je dejal Lindbergh. "Prepričan sem, da bi bila Evropa na boljšem, ako se ne bi bila Amerika vmešala v zadnjo svetovno vojno ali pa sedanjo. Mi ne moremo izsiliti miru v Evropi. Bilo bi bolj konstruktivno, če bi Amerika zavzela stališče v prilog miru."

Lindbergh je dalje rekel, da Rooseveltov načrt za večjo pomoč Angliji je direktno poseganje v evropski konflikt, zaeno pa je apeliral na ameriško ljudstvo, naj ne podleže vojni histeriji, ki je v razmahu v tej deželi. Lindbergh je tudi pobijal argumente podpornikov Rooseveltovega načrta, da je Amerika v nevarnosti invazije iz zraka, obenem pa jih je obdolžil, da potiskajo to deželo v vojno. Obe, Nemčija in Velika Britanija, sta enako odgovorni za konflikt, v katerem se nahajata. Lindbergh je tudi rekel, da Velika Britanija ne bo izvojevala popolne zmage, čeprav ji Združene države nudijo vso pomoč.

"Amerika je izbodbujala Anglijo, naj napove vojno, čeprav je vedela, da slednja ni pripravljena," je rekel Lindbergh. "Francija bi še stala in Anglija bi bila na boljšem, ako bi Amerika vztrajala na svojem stališču nevtralnosti. Vojna sploh ne bi bila izbruhnila v takih okolnostih. Za Ameriko ne bi bilo najboljše, če bi bila Nemčija poražena. Pogojni mir bi bil najboljši za nas. Simpatiziram z ljudstvi na obeh straneh, ne pa z njihovimi cilji in nameni."

Lindbergh se je izrekel tudi proti pošiljanju ameriških letal, orožja in bojnega materiala Angliji.

Berlin, 25. jan. — "Klobuk dol pred Lindberghom v priznanje poguma in odločnosti, ki ju je pokazal," je uradni odmev nacijskih krogov na izjave, katere je sloviti ameriški letalec podal pred kongresnim odsekom glede Rooseveltovega načrta za pomoč Angliji. "Z ozirom na moralni terorizem, ki so ga izvajali intervencionisti na Lindbergha, je treba njegov pogum pohvaliti."

Delovni teden podaljšan v ladjedelnicah

Philadelphia, Pa., 25. jan. — Delovni teden v tukajšnjih vladnih ladjedelnicah je bil podaljšan na 60 ur. Avtoritete so izjavile, da se je to zgodilo zaradi pomanjkanja izurjenih delavcev. V teh ladjedelnicah je zdaj uposlenih okrog 23,000 delavcev. Za vse ure nad 40 ur v tednu bodo prejemali plačo in pol.

Ameriški opazovalec v Belgradu

Belgrad, 25. jan. — Polkovnik William J. Donovan, ki se nahaja v Evropi kot "neuradni" ameriški opazovalec, je konferiral z jugoslovanskimi voditelji. Med drugimi je obiskal premierja Cvetkoviča. Donovan je dospel v Belgrad iz Sofije, kjer je imel razgovore s kraljem Borisom in bolgarskimi voditelji.

RUMUNSKI DIKTATOR ANTONESCU ZATRL REVOLTO

Gardisti postrelili mnogo židov

BOLNIŠNICE NATRPANE Z RANJENCI

Bukarešta, Rumunija, 26. jan. ...tonescu je zatrl revolto gardistov, ki je izbruhnila zadnji torek. Nemški in rumunski tanki so se pojavili na cestah v Bukarešti in nemška bojna letala v zraku nad mestom. Izgleda, da je diktator prevedril največjo krizo. Antonescu je obljubil reorganiziranje Železne garde, nacijske organizacije, v kateri bodo lahko ostali vsi "odkritosrčni gardisti."

Horia Sima, vodja Železne garde in podpredsednik rumunske vlade, je bil aretiran. Uradni komunike pravi, da je Sima odgovoren za izbruh revolte, v kateri je bilo mnogo tisoč ljudi ubitih in ranjenih.

Gardisti so postrelili na stotine židov v navalih na njih stanovanja. Oni so zasedli tudi hišo, v kateri je stanovala Magda Lupescu, ljubica bivšega kralja Karola, ki se zdaj nahaja v izgnanstvu v Španiji.

V teku krvavih bitk med rebeli in vojaškimi četami so prvi dvakrat udrli v poslopje ameriškega poslaništva, kjer so se zabarikadirali in streljali na vojake. Armada je potem izgnala rebele in postavila tanke in vojaške čete pred poslopje.

Na stotine rebelov je bilo že aretiranih. Vsi bodo postavljeni pred vojaška sodišča, ki bodo izrekala kazni. Policija v Bukarešti je zasedla vse elektrarne in druge javne naprave in prepovedala zborovanja.

Domneva se, da rebeli še vedno kontrolirajo več rumunskih mest. Med temi so Brašov, Giurgiu, Konstanca, Ploesti, Cantina in Grajova. Uradno poročilo o številu ubitih in ranjenih še ni bilo objavljeno. Doznava se, da so vse bolnišnice v Bukarešti in drugih rumunskih mestih natrpane z ranjenci.

Angleški poslanik dospel v Ameriko

Predsednik Roosevelt ga je osebno sprejel

Washington, D. C., 25. jan.— Lord Halifax, novi angleški poslanik, je sinoči dospel v Ameriko na krovu bojne ladje George V., ki je pristala v zalivu Chesapeake v bližini mornariške akademije v Annapolisu, Md. Tam ga je osebno sprejel in pozdravil predsednik Roosevelt, nakar sta se skupno odpeljala z avtomobilom v Washington. S poslanikom vred je dospela njegova žena in grupa tajnikov.

Še nikdar prej v zgodovini te dežele se ni zgodilo, da bi predsednik Združenih držav osebno pozdravil diplomata tuje države ob vstopu na ameriško ozemlje. Od l. 1812, ko je bila Amerika v vojni z Anglijo, se je tudi prvič zgodilo, da je angleška bojna ladja pristala ob tem obrežju. Da je Halifax odplul na bojni ladji proti Ameriki, je bila uradna tajnost. Odkrita je bila šele potem, ko je ladja priplula v ameriške vode.

Halifax je po prihodu podal izjavo, v kateri je naglasil, da je angleški narod danes bolj zedinjen nego je bil kdaj prej in da ni nobenega dvoma, da bo Anglija zmagala z ameriško pomočjo.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $6.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (detrtice, pesmi, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (January 31, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

188

Glasovi iz naselbin

Malo slike iz zadnje vojne

Sheboygan, Wis.—Kje naj začnem? Mar naj tudi jaz kritiziram koledarje? To se nekaterim tako dopade, da ne morejo končati in ponavljajo eno in isto drug za drugim, da čitateljem že preseda. Ali naj se spravim Molku na tilnik in ga krešem po neubogljivi glavi, ker noče natisniti z velikimi črkami, da so Hitler, Stalin in Mussolini fejst fantje?

Naj raje obudim nekaj žalostnih spominov iz zadnje svetovne vojne. Takrat sem živel v Hartfurtu, Ark. Tudi tiste čase nas takrat še mlada Prosveta ni mogla zadovoljiti. Večina naših naseljencev se je zavzemala za pokojno Avstrijo. Videti so hoteli samo njene zmage in poraze nasprotnikov. Na urednika so deževali protesti, da drugi listi bolje pišejo. Pokojni Jože Zavertnik jim je pojasnjeval, naj skušajo čitati med vrsticami, kar oni žele. Tudi do mene kot tajnika društva 219 SNPJ so prišli, naj jim list ustavim. Tolažil in pogovarjal sem jih na vse načine in jim tolmačil, da so v Prosveti stare novice in da bodo čez tri dni tisto čitali v nji, kar je danes v lokalnih listih. Nekateri so mi potem dali priznanje.

Ker so pa avstrijski in nemški podaniki postajali le preglasni, so se domačini začeli organizirati v vigilantskih grupah pod raznimi imeni. Med njimi so bili šerifi, njihovi pomočniki in sodniki, zato tudi ni nič pomagalo, če se je kdo opogumil in pritožil. Te skupine "stoprocentnežev" so terorizirale na vse načine. Prišli so ponoči, vdrli v stanovanje, te vlekli ven, pretepli in povaljali v smoli in perju. Naj navedem slučaj.

Bil je nemški Poljak. Teroristi so prišli ponoči po njega in ženo, oba prav podomače pretepli, ju odvedli na postajo, kjer sta morala vzeti prvi vlak, nato pa so jima zažgali hišo.

Ker sem takrat prišel ravno ob delo, sem se namenil, da grem na zapad in sem razprodal borno imetje. Tista divjina se mi je pristudila. Prepotoval sem vso Colorado, toda mi ni bilo po volji in se vrnil nazaj proti Illinoisu. Ustavil sem se v Stauntonu in pričel delati. Ženi sem pisal, naj zapoka naše stvari, vzame prestopne liste za nas vse in naj pridejo za menoj. Ko so prišli, sem se takoj podal k tajniku društva in mu izročil prestopne liste.

Zahvalil se mi je in rekel, ako kaj potrebujem, naj se kar do njega obrnem, ker sem tujec. Tudi jaz sem se mu zahvalil in dostavil: "Če je tako, mi takoj lahko napraviš malo uslugo. Imam še en prestopni list za socialistični klub, ako imaš naslov njegovega tajnika." "Ja, prijatelj, o tem pa kar tiho bodi in prestopnico uniči, da se ne izdaš. Nam so vse klubove prostore z bogato knjižnico vred uničili in tudi so mučili uradnike socialistične stranke."

To se ni zgodilo samo v teh dveh krajih, pač pa je bilo razširjeno po vsej deželi. To si lahko še marsikdo prikliče v spomin. Danes so zopet resni časi in nam lahko vsak čas prineso take spremembe, da bomo kar zijali presenečenja. Torej bodimo previdni, kaj govorimo in pišemo. Tudi od naših urednikov ne zahtevajmo, da bi diktatorjem prste lizali.

Tega nisem napisal, da bi koga žalil ali plašil. Prosveta tudi meni ne piše vselej povolji. V dobrem mesecu me je trikrat užalostila v domačih vesteh. Prvič, ko je umrl moj dobri prijatelj Matt Mrak v Carlinvillu, Ill. Drugič, ko je umrl Frank Samec v Chicagu. Tretjič, ko je umrl Frank Smrekar v Huntingtonu, Ark. Vsi trije so bili moji stari znanci in bom ohranil trajen spomin nanje. Preostalim družinam moje globoko sožalje!

John Spendal, 344.

Iz preteklih dni

Rock Springs, Wyo.—Večkrat premišljujem, kako je bilo v mladih letih, ko smo še v šolo hodili. Še vem, ko nam je rekel učitelj Papa, naj hitimo domov, ker se bliža huda ura. In res kmalu, ko pridemo domov, se usuje taka toča, da je dobesedno vse razbila. Saj tudi ni čudno, ker tri toče so tehtale en kilogram. Sreča je bila, da je zavzela le ozek pas, okrog dve milji. Razbila je tudi vso opeko na strehah. To je bilo l. 1888.

V šolo sem hodil do 14. leta, nakar sem se eno leto učil za pastirja. Ko sem dobil to diplomo, sem se šel učit krojaštva in šival hlače do l. 1905. Potem sem pa prišel v Rock Springs in se izučil za premogarja. Premog sem kopal in nakladal nad 20 let, do 1926, ko je prenehala z obratom jama, v kateri sem ni služil kruh. V drugi jami pa nisem mogel več dela dobiti, ker so rekli, da sem prestar. Sedaj delam zunaj pokoro za tuje grehe. Največ sem se bavil z delom na pokopališču, kjer bom tudi dobil zadnji kvartir.

Največ zabave in veselja smo imeli tista leta, ko smo bili v Marijini družbi. Koliko je bilo šepetanja z ene strani, z druge pa zmerjanja, ako je šla kakšna Marijina devica na božjo pot, včasih celo "v Rim." Če je bila revna, ji skoro ni bilo obstanka. Če se je nesreča pripetila kaki iz bolj bogate hiše, ni bila zamehovana in nihče ni mislil kaj slabega o nji, ker taka je bila božja volja, kot so rekli gospod. Kjer je denar, tam tudi greha ni.

Tudi sedaj se v Evropi malo brigajo, kaj je greh, pa naj bo že duhovščina ali diktatorji. Samo, da so oni lepo na varnem, revno ljudstvo pa lahko pomrje od mraza in lakote. Tudi to je volja božja, ker smrt je sladka za domovino. Tako je rekel pokojni škof Jeglič.

Pogovarjala sva se z rojakom o tem in onem in mi pove, kako ga je pred 15 leti neki agent nagovoril, da je vzel "life insurance" za $1000. Rekel je, da je plačeval $77.45 na leto in vsega skupaj vplačal $1161.75. Zdaj so mu pa poslali za vse skupaj $700 in da je tako izgubil $461.-75. Rekel sem mu, zakaj je verjel človeku, ki ga ni poznal. Saj je bilo takrat že dovolj društev po naselbinah in bi bil raje k temu ali drugemu pristopil. Tudi v Prosveti je že lahko večkrat čital svarila pred tujimi agenti in naj raje pristopijo k SNPJ. Pa pravi, da je zdaj že prepozno.

Tu je zopet dokaz, kako malo je verjeti nepoznanemu človeku, ker marsikdo te oslepari, če te le more. Pa se še dobe ljudje, ki imajo vso vero, upanje in ljubezen v kak inšurenc, namesto da bi upoštevali katerokoli že slovensko podporno organizacijo. Te so res poštene za vsakega člana, ako je tudi član pošten do njih.

Zadnjič sem poročal o avtni nesreči Superijčanov. Štirje so že zapustili bolnišnico, toda Anton Dolenc st. je še v nji. Ima zlomljeno nogo in prebito lobanjo in se samo včasih zave. (On je služil za hlapca pri očetu Petra Bernika in ga on dobro pozna, kakor tudi Frank S. Tavčar. Doma je iz Štirtnega nad Lužo—blizu tam kot Taučar.)

V Prosveti sem čital dopis Antona Tratnika, s katerim se popolnoma strinjam. Nekateri menda mislijo, da je urednik nekako jagnje božje, da bi moral vse grehe prevzeti nase. Vsaka stvar do svoje meje. Tudi jaz najprvo pogledam uredniško kolono, potem šele Barbiča, Valentinčiča, Dušakovo in druge.

J. Pintar, 10.

Poročilo predsednika Cankarjeve ustanove

Cleveland.—V zadnjem letu smo imeli več kulturnih aktivnosti pri Cankarjevi ustanovi kot prejšnja leta. Završili smo šest priredb: dne 14. januarja 1940 je za obletnico smrti Ivana Cankarja gostovalo dramsko društvo Anton Verovšek, katerega igralci so uprizorili Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi"; 17. marca smo gostovali s pevci in igralci, člani samostojne Zarje in socialistične Zarje pri društvu Postojnska jama št. 138 SNPJ in v Strabanu, Pa.; 28. aprila so igralci dramskega zbora Ivan Cankar ponovili igro "Smuk, smuk" v korist Ustanove; 5. avgusta smo imeli piknik; 17. novembra smo na povabilo društva Postojnska jama št. 138 SNPJ v Strabane, Pa., ponovno gostovali s pevci in igralci, ki so člani Glasbene Matice in socialistične Zarje iz Clevelanda; dne 22. decembra smo za 22. obletnico smrti Ivana Cankarja uprizorili pod avspicijo Cankarjeve ustanove Moškričevo socialno dramo "Rdeče rože".

S temi priredbami smo dvignili ugled Ustanove in sodelujočih zborov oziroma pevcev in igralcev. Čisti prebitek od teh priredb znaša 852 dol., kar je nad 600 dol. več kot predzadnje leto in Cankarjev glasnik je dobil s tem dobro oporo za nadaljevanje.

Pri aranžiranju vseh teh priredb sem dobil vselej prijazen odziv od tistih, ki smo jih želeli za nastop. Seveda je tu in tam oživela naša "stara bolezen", ki je tu in tam šušljajoče delovala. Ni bila v prid prizadetim in ne našemu delokrogu, a posebne katastrofe ni bilo—ali škodi pa lahko za v bodoče, če se ne bomo odvadili osebnih predsodkov, ki ne spadajo v kulturne organizacije.

Kot je razvidno, so naši pevski in dramski zbori, igralci in pevci, doprinesli svoj dobršen del svoji centrali in se s tem izkazali kot aktivni člani in društveniki Cankarjeve ustanove. Zato najprisrčnejša hvala vam!

Naročniki: Na naročnini smo lansko leto nekoliko nazadovali. To pa zato, ker naročniki ne plačujejo redno kot bi se pričakovalo. Zaostale naročnine je v vsoti nad 500 dol. in apelira se na zaostale in bivše naročnike, da po možnosti poravnajo svojo naročnino, ker naša organizacija nima mecenov, ki bi v stiski zakladali po zaostalih naročnikih povzročen primanjkljaj.

Cankarjev glasnik: Urednik Etbin Kristan ima v vsaki številki zanimive in poučne članke ter povesti; članke, pesmi in povestice sotrudnikov, ki prinašajo raznovrstno čtivo, tako da je Glasnik zanimiv za vsakega. Z avgustovo številko (četrti letnik) se je pričela priobčevati zgodovina naših kulturnih organizacij. Ti zgodovinski podatki niso taki kot bi jih želeli, ali poleg vsej pomanjkljivosti je napravila in dela ta zgodovina privlačno čtivo naročnikom in bo brez dvoma zgodovinskega pomena. Tu je še veliko za obdelati. Treba bo še veliko dela in stroškov, da se to izvede do kraja, kajti priobčitve čakajo še dramski zbori, naši narodni domovi, bratske organizacije, gospodarske in druge institucije. Pod kolono "Delavnost organizacij" prinaša Glasnik programe naših kulturnih društev in zborov, kateri nam izkazujejo tekočo aktivnost organizacij, ki bodo zaželjiv vir poznejšemu zgodovinarju.

Oglasi: Oglaševanje v reviji je zelo pičlo in v zadnjem letu smo nazadovali za okrog 90 dol. Vsako leto sem poudarjal, da oglasi so tisti vir, ki pomaga vsaki publikaciji. Tudi Cankarjev glasnik ne more izhajati, če bo produciral le čtivo, ker od besede same ne more živeti nobena stvar. Upravnik in zastopniki skušajo po svojih močeh dobiti oglaševalce, ali posebnega uspeha niso dosegli, ker so vezani pri drugih sličnih organizacijah. Naši kolektorji oglasov in naročnine so izključno taki člani, ki obenem nabirajo oglase za Majski glas, Družinski koledar, pevski zbor Zarjo—za programne knjižice itd. Razumljivo je, da eni in isti nabiralci ne morejo biti vedno nad trgovci in tako Cankarjev glasnik ne dobi svoje proporcije oglasov. V Clevelandu bi lahko imenovana napredna struja odpomogla temu, ali kje so taki, ki bi izvršili to delo? Stvar je kritična in tu je treba izboljšati. Za nabiranje naročnine in oglasov je treba več delavcev in agitacije.

Naše seje: Direktorji in zastopniki društev ne obiskujejo redno naših sej. Imamo razne priredbe in druge organizatorične aktivnosti, ki zahtevajo razne pomoči, pa ni ljudi na razpolago, da bi izvršili započeto stvar v večjem obsegu in v boljše zadovoljstvo odboru in organizaciji v obče. Tukaj imamo organizacijo, ki zahteva, da prispeva vsak svoj delež, če hočemo, da bo opravljeno naše delo pravilno.

Prostor za seje je nam dal skozi leto brezplačno na razpolago soc. klub št. 27 v Narodnem domu na St. Clairju, v Collinwoodu pa Delavski dom na Waterloo Rd. (Seja se vrši enkrat na St. Clairju in drugič v Collinwoodu.) Organizacija Progresivnih Slovenk, krožki št. 1, 2 in 6 so nam veliko pripomogli pri prireditvah in tudi gmotno podprli naše gibanje. Društvo Postojnska jama št. 138 SNPJ v Strabanu, Pa., je zelo prijazno sodelovalo pri obeh prireditvah, ki smo jih imeli v njihovi dvorani. Hvala vsem!

Naši medsebojni odnošaji:

Na splošno izgleda, da še sedaj ne zapopademo važnosti Cankarjeve ustanove in misije, ki jo vrši Cankarjev glasnik med ameriškimi Slovenci. Še vedno se branimo torte in še vedno raje posegamo po ovsenem kruhu. Tudi pokojni pisatelj Ivan Cankar je občutil to za časa svojega pisateljevanja in nekako isto doživlja Cankarjev glasnik.

V Cankarjevi ustanovi je včlanjenih 62 društev in organizacij, kar je idealno in z lahkoto imenujemo, da je Ustanova nekakšna centrala za te organizacije. Dobijo se ljudje, ki trdijo drugače. So še vedno pod vtisom, da je posamezno društvo važnejše od skupne organizacije—centrale, kar ni v skladu z resnico in ni mogoče razlastiti Ustanove na ta način. Saj vendar država sestoji iz več okrajev ali občin in ne obratno.

Nobeno posamezno društvo bi ne moglo vršiti nalog, ki jih vrši Cankarjeva ustanova. Zato tudi ni mogoče, da bi si lastilo kakšno posamezno društvo, zbor ali

(Dalje na 3. strani.)

Avtni "trailerji" v Eliotu, Me., v katerih stanujejo družine delavcev, ki so uposleni v ladjedelnici v Portsmouthu.

Zadeva sovjetske Rusije

V interesu nekaterih razočarancev, ki so še vedno razočarani nad kooperacijo med Stalinom in Hitlerjem, bi bilo, če bi se korenito poglobili v poročila, ki jih je zadnje dni objavil Wallace R. Deuel v Chicago Daily Newsu. Deuel je bil v nacijski Nemčiji šest let kot poročevalec omenjenega lista in pozna Hitlerjeve ljudi in njihova prizadevanja od a do z. Deuel ni samo dober opazovalec razmer in življenja, temveč je tudi dober psiholog, ki zna pogledati v notranje komplekse človeka in izluščiti iz njih realno sliko.

Deuel se je pred kratkim vrnil domov in napisal za svoj list enajst dolgih poročil, v katerih je razgalil dolgo vrsto faktov o nacijski Nemčiji in njenih voditeljih ter njihovih odnosih do Evrope sploh, do Rusije posebej in do Amerike. O priliki se morda ozremo na druge važne točke teh poročil, toda danes nas zanima, kaj je Deuel povedal o sodelovanju Hitlerja in Stalina.

Ko Deuel našteva vzroke, zakaj si Hitler želi miru z Rusijo v tem času, pravi, da je glavni vzrok ta: Hitler smatra, da je nepremagana in ekonomsko neopredeljena Rusija v tem momentu velike vrednosti zanj; Hitler je uverjen, da je na svetu še veliko ljudi, ki verjamejo, da je med rdečim boljševizmom in rjavim boljševizmom (nacizmom) velika razlika in zaradi te vere je za Hitlerja potrebno, da "rdeča nevarnost" ostane in nadalje straši one, ki mislijo, da nacijska Nemčija ne sme biti premagana, ker potem bi "rdeča nevarnost" zajela srednjo Evropo . . .

Če bi Hitler ne imel Stalinovega strašila v ozadju, bi si moral izmisliti kakšno drugo "nevarnost", katera bi bila slabša od njegove. Deuel pripoveduje o dogodku v nekem malem nemškem mestu, ki se je pripetil kmalu po nastopu Hitlerjeve diktature. Lokalni naciji so prejeli ukaz iz Berlina, da morajo aretirati vse žide v mestu in ta ukaz jih je spravil v največjo zadrego. V tistem kraju ni bilo nobenega žida! Pa so brzojavili v Berlin: Pošljite nam vsaj enega žida, da bomo imeli koga aretirati. . . . Dokler je torej Stalin v ozadju, ni treba Hitlerju iskati namišljenih Stalinov in strašiti z njimi . . .

Deuel je prepričan, da se Hitler prav nič ne boji Stalinove Rusije in ko pride po njegovem računu vrsta nanjo, jo bo z lahkoto ugnal v kozji rog. Ta čas pa še ni prišel. Hitlerjeva strategija je, da napade vsako državo posebej, če je le mogoče, ne vseh hkrati. Rusija pride na vrsto, ko bo Anglija premagana.

Hitler in Stalin igrata blazno igro. Hlinita se drug drugemu, sklepata pakte, med tem pa drug drugemu obirata žepe in poskušata izkoristiti drug drugega na vse mogoče načine. Stalin računa, da bosta Nemčija in Anglija tako izčrpali druga drugo, da po vojni ne bo nobene nevarnosti za njegovo diktaturo; zato je v njegovem interesu, da vojna traja dolgo časa. Hiter padec Francije je bil za Stalina največje presenečenje in nekaj mesecev po tem padcu je bil Stalin v silnem strahu, da pade tudi Anglija in Hitlerjeva moč ostane nezlomljena. Danes je nekoliko potolažen, ko vidi, da Amerika vedno bolj pomaga Angliji — med tem pa on pomaga z materialom Hitlerju, kolikor pač more, samo zato, da bo vojna čim dalj trajala . . .

Na drugi strani računa Hitler, da bo s Stalinovo pomočjo zadušil Angleže in si podvrgel Evropo. V ta namen je pripravljen plačati Stalinu še tako visoko ceno — saj bo potem vse dobil nazaj in še veliko več . . . Na zunaj je danes med naciji največji respekt do Rusije, kakor je do Italije in Japonske — privatno med seboj se pa nacijski voditelji krvavo norčujejo iz Stalina in njegovega sovjetskega sistema, kakor se grdo norčujejo iz Italijanov in Mussolinijevega režima ter iz Mussolinijeve brezmejne domišljavosti; do Rusije, kakor do Italije, imajo Nemci največji prezir, ampak momentalno so interesi vseh treh diktatorjev skupni, zato morajo držati skupaj ne glede na to, kaj mislijo drug o drugem.

Takšna je slika. Vsi dogodki, ki so se do danes izvršili, pričajo, da bo precej resnice na tej sliki. Niti Hitler niti Stalin ne poznata pri tej igri nobenih etičnih principov, absolut-

(Dalje v zadnji koloni.)

Južni tečaj bo nekoč spet obljuden

Admiral Byrd je na povratku v Ameriko javil, da je bil Antarktik v davnini deležen tropskega podnebja in rastlinstva. Zdaj da se ozemlje okrog južnega tečaja polagoma ogreva. Ledene gore, ki so plule daleč na sever, tja v Južni Ameriki, postajajo leto za letom manjše. Tudi podnebje Argentine in južnega Čileja se sporedno s tem ogreva, ker postaja ledeni oklep v Antarktiku vedno tanjši.

Sicer je v Antarktidi še vedno mrzlo, tako da je meteorološka postajica Byrda zabeležila temperature 60° C pod ničlo. Na severnem tečaju znaša povpreček mraza le 30° C. Antarktik pa prekaša s svojo povprečno višinsko lego 2000 m vse ostale celine. To je tudi vzrok, da sega v Južni Ameriki vpliv mraza precej više, kakor pa posledice podnebja severnega tečaja na jug Aljaske ali Norveške. Tudi ni tu nobenega toplega Zalivskega toka.

Sedanji oklep ledu—v Antarktidi, se obnavlja še od zadnje ledene dobe, polagoma izginjeva in Byrd je prepričan, da bo človeku nekoč možno živeti na južnem tečaju, če ne bo nastopila nova ledena doba. Raj palm in južnega rastlinstva se obeta spet tej celini čez tisoče letja, obenem pa tudi bogati zakladi rud, ki bodo do drugod po zemlji do tedaj že davno izginili.

Kaj zmore čebula

Neki poznavalec kuharske umetnosti je nekoč dejal, da uporablja izmed 1000 dobrih receptov 999 čebulo v tej ali oni obliki. Ta izraz nam pove, kako važna je ta rastlina za kuhinjo. Toda ne samo okusa čebule, tudi njene zdravilne moči so proslavljali že od pamtiveka. Star sten častilec čebule je bil Neron in v določenih dneh v mesecu je jedel samo to prav necesarno jed. Da je bil zanjo tako vnet, je imelo svoj vzrok nemara tudi v njegovi nečimernosti, kajti stari Rimljani so bili prepričani, da čebula boljša glas, Neron pa je, kakor znano, samega sebe smatral za velikega pevca.

Posebno blagodejen vpliv so pripisovali čebuli, kar se tiče polti. Čebulni sok je ena izmed temeljnih snovi v starih lepotilnih receptih. Čisto polt, ki jo kažejo mnoge podeželske lepotice, pripisujejo mnoge knjige hrani s čebulo. Ljudska vera je prepričana, da ima ta rastlina veliko zdravilno moč. Pogostoma so jo priporočali tudi proti pleši. Na rane so polagali čebulo, da bi blažila bolečine in ustavljala kri. Stari astrologi so jo proglašali za "Marsovo zel" in vsakomur, ki je v njegovem horoskopu Mars nastopal kot zvezda, ki je naznanjala nesreče dogodke, so prepovedovali jesti čebulo v kakršni koli obliki. Samo nekatere mistične ločine, zlasti Pitagorejci, niso hotele slišati o čebuli in so jo svojim pristašem prepovedovale, ker so menile, da more čebula vplivati na nravstveni razvoj človeštva.

Ko se bo sonce ohladilo . . .

Ameriški raziskovalec dr. George Gamow je izračunal, da bodo kisikovi atomi, ki so potrebni za zgorevanje sonca, porabljeni v 10,000,000,000 let. Tedaj bo sonce upadlo kakor balon, katerega so spustili plin. Sonce bo nekoč bilo maj tako veliko kakor naša zemlja, a zemlja sama bo imela tedaj svojo večno ledno dobo s temperaturami okrog absolutne ničle.

Preden pa se bo sonce ohladilo, bo postalo po mnenju dr. Gamowa, čedalje bolj vroče—v tem stanju je že danes. Istočasno bo sevanje čedalje bolj vroče tudi na zemlji, dokler ne bodo morja zavrela. Življenju na zemlji tedaj preti pogin zavoljo večnega mraza, temveč zavoljo strašne vročine. Preden se bo večna noč zgrnila nad našo premičnico, se bo spremenila v žareče peklo. V tolažbo nam pravi dr. Gamow, ki uči na vseučilišču v Washingtonu, da ne bodo propadli samo sonce, zemlja in drugi planeti, temveč da bo ista usoda doletela v 12,000,000.000 let sploh vse vesoljstvo.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 27. januarja 1921)

Domače vesti. Iz starega kraja se je vrnil v Chicago Fred Zalaznik, zastopnik JRZ, ki je v Sloveniji nadzoroval razdelitev iz Amerike poslanega blaga za reveže.

Delavske vesti. Trume brezposelnih apelirajo na vlado za rešitev krize.

Inozemstvo. Radičevci in komunisti so bojkotirali ustavodajno skupščino v Jugoslaviji po velikih izgredih, ki so se docela izjalovili komuniste.

Sovjetska Rusija. V ameriškem kongresu se je vnel boj za trgovino z Rusijo.

(Dalje iz prve kolone.)

no nobene poštenosti in nobenih ozirov razen svojih osebnih koristi. Oba sta prepričana, da bosta oba drug drugega nasukala, ko pride do obračuna — ampak eden od njiju se grdo zmoti. Zmaga demokracije bo potrdila, da sta oba grdo motila oba . . .

Novice z starega kraja

Slovenije

RBOVLJAH SO OGO GRADILI

rbovlje, 10. novembra.— vek bi mislil, da so izredni zavrli gradbeno gibanje, dar so Trbovlje tudi v letošsezoni pridno gradile. Predn je naša rudniška industrigradila nekoliko lepih javnih db, ki bodo naši dolini v s in korist. Že pred dobrim m se je TPD odločila, da om bratovske skladnice urestno lekarno. Ta je doslej tovala v rudniški stanoski hiši, zdaj pa se bo kmareselila v novo poslopje, ki je bratovska skladnica zgrab stari bolnišnici na Vo- Nova zgradba je enonadpna in bo po svoji obsežnoin notranji smotrni ureditvi ezala vsem poslovnim in ovanjskim zahtevam. Drugo opje je nova lična stanoska hiša bratovske skladnib novi bolnišnici, ki bo tudi etos izročena svojemu smo- V zgradbi bodo stanova za zdravnika rudniške bolice in za bolniške sestre. poslopji bosta stali preko jon in pol. S tem je bratovskladnica koristno in zelo alno investirala svoj prei kapital. Rudniški konzum stotako preurejuje ter bodo ovni lokali znatno povečaer tam napeljana tudi cenna kurjava. Tudi skladišča zuma so razširjena.

lasti bo vodenski gradbeni iš izpopolnjevala velika nozgradba otroškega zavetišča, o je TPD v kratkem času radila poleg rudniškega gakega doma. V zavetišču bo eh nadstropjih vrsta obsež- prostorov, dvoran, učilnic, lnici, telovadnica itd. za 70 k, ki se bodo tu pod nadzorm posebnih vzgojiteljev zavali preko dneva. Trideset t brez doma pa bo tu našlo no zavetišče. Ni še znano bo zavetišče predano v avo. Gradbeni stroški so oceni na 1,600,000 dinarjev.

udnik pa tudi sicer vrši oba gradbena dela na posanih industrijskih objektih bo znatno povečana kapaci- elektrarne na separaciji, bodo zgrajene tudi nove rave za lovljenje pepela. Privljalna dela za elektrifikaciudniških železniških prog so že v teku ter se v ta namen o posamezni predori. Doslej je rudniški tovorni promet l s parnimi stroji in Diesloi lokomotivami. Velikopote- je tudi načrt, da se rudnika stnik in Zagorje zvežeta s veljsko separacijo po preh. S tem se bo ves obrat sornja in čiščenja premoga treh avskih rudnikov osredotočil trboveljski separaciji, istoo pa bo odpadel tudi železi prevoz premogovnega pra- v Trbovlje ter bodo s tem ranjeni veliki prevozni stro- Predor proti Hrastniku so eli graditi že pred dobrim m v smeri iz glavnega savga rova. Zagorski rov pa bopričeli graditi z obeh stra- V Trbovljah se bo predor čal nad trboveljskim potona nasproti Kokalju na poi.

bčinska gradbena dela so leosredotočena pri novem vodu, ki bo zajel izvire poto- Konjščice pod Sveto Planino s tem ojačil trboveljsko vodno omrežje na mero, ki bo svoji kapaciteti razpolagala o celega leta z dovoljno ko- pitne vode za vse trboveljprebivalstvo. Stroški so doni na 1,100,000 dinarjev. Ceod bo dolg 3200 metrov ter o v Kleku priključil na štavodovod. Z novim vodovobo ustreženo zlasti delavm kolonijam, ki so zlasti v tnih mesecih bile dostikrat z pitne vode.

rivatna gradbena delavnost bila tudi živahna. Povsod, je kolikaj prikladno zemse, rasejo iz tal nove lične, ečini enostanovanjske hiše. Na občinskem zemljišču, ki je za gradbene svrhe razparcelirano, je letos začelo graditi osem novih hišnih posestnikov. V Urhovčevi loki zidajo pet novih hiš. Na Tereziji je mesar Holešek svoj mesarski paviljon povečal v enostanovanjsko hišo. Nad kolonijo Dom in vrt je vstala vila kapelnika Hudarina, na Breznikovi parceli pa si je zemljišče razdelilo kar pet interesentov. Tu bodo v kratkem dograjene lične stanovanjske hiše Čibeja, Brinarja, Kumra, Šipa in mizarja Simčiča. Mizar Pavlenč je ob cesti zgradil ličen paviljon za razstavo pohištva, prvi te vrste v Trbovljah. Trgovec Zdolšek na Vodah bo dvignil hišo za eno nadstropje ter je že prizidal obrtne lokale na dvoriščni strani. Predsednik občine gradi na tržnem prostoru, na bivšem zemljišču Zadružne elektrarne, stanovanjsko hišo s poslovnimi prostori. Tausel gradi za svojo hišo moderno kegljišče. Pod Posetjem so zrasle spet tri nove hišice, tam v hribu nad Germom pa se je stanovanjska kolonija povečala od lanskih treh na sedem hiš. Pravijo, da bodo obsežne rudniške njive pod Čerkom tudi kmalu izginile, ker bo rudnik vse zemljišče razparceliral ter po ugodnih cenah v gradbene svrhe oddal rudarjem.

Letos so gradili po večini rudarji in obrtniki. Rudniška družba pospešuje gradbeno gibanje v delavskih vrstah z brezobrestnimi posojili in s tem privezuje istočasno delavce na tukajšnji rudniški okoliš. Seveda gradijo le tisti rudarji in rudniški nameščenci, ki imajo nekaj prihrankov.

Finančni efekt privatne gradbene delovnosti doseza letos skoro tri milijone dinarjev. K temu pa je treba računati mnoge milijone industrijskih gradbenih investicij, ki gredo tudi delno v korist trboveljskega podjetja, pa tudi nekateri stavbeniki iz Savinjske doline in Radeč so se pri nas že udomačili. Večje stavbe pa so gradila ljubljanska podjetja Dukić in Toennies. Pri stavbah je v veliki meri bilo zaposleno domače delavstvo ter je tako ostal zaslužek po večini v domačih rokah.

POSAVSKI MUZEJ V KRŠKEM ODPRT

Krško, 12. novembra.—Muzejsko društvo v Krškem se je ustanovilo z namenom, da ohrani zgodovino našega Posavja in si je pri tem postavilo za nalogo zbirati predvsem zgodovinske predmete naših prednikov tu in onkraj Save. Zgodovina tega dela naše domovine je zelo pestra. Vsi predmeti, najdeni v brežiškem ali krškem srezu, bodo na ta način ostali doma, s čimer bomo za vedno obvarovali dokaze naše živahne preteklosti. Na desnem bregu Save prevladuje največ rimska doba, na levem keltska. Imamo gomile z Libenskega vrha tja do Zdol, Sromelj in ob Bohorju proti Sevnici. Ponekod se v teh krajih najdejo še rimske izkopalnine. Na desnem bregu Save pa imamo mnogo gomil iz rimske dobe. Velja še omeniti zgodovinske jame v našem muzejskem okolišu. Po uspešnih pripravljalnih delih je bilo potrebno, da društvo dobi svojo streho in je bila v ta namen preurejena cerkvica sv. Duha.

V nedeljo dopoldne je bila otvoritev novega muzeja ob navzočnosti banovega zastopnika, banovinskega konservatorja dr. Mesesnela, nadalje sreskega načelnika Antona Krajška iz Brežic, zastopnikov naših muzejev ter mnogih gostov iz obeh srezov. Otvoritveni govor je imel predsednik Muzejskega društva dr. Tomšič, sreski načelnik v Krškem. Po pozdravu in govoru predsednika društva je govoril o pomenu pokrajinskega muzeja prof. dr. Mesesnel, nakar je odprl najnovejši muzej v Sloveniji. Prisotni so se nato podali v novi muzej in si ogledali predmete, ki so bili zbrani v teku enega leta. V muzeju so okamenine iz naše okolice, zastopana je neolitska, bronasta in rimska doba, srednji vek, zgodovina krškega mesta in obrt naše okolice. Med drugim so razstavljene tudi slike rodbinske galerije Moškonov, cerkvene oltarne slike bivše cerkvice sv. Duha, delo znanega slikarja Herrleina iz 1775, ter slika bivše župne cerkve, delo znamenitega slikarja Mencingerja.

Da je prišlo do otvoritve muzeja, imajo člani odbora in mnogi dobrotniki lepe zasluge. Priznati moramo, da je postal naš muzej v tako kratkem času bogat na izrednih predmetih. Vsekakor sta dala zasebna zbirka g. Aumana in njegovo vztrajno delo pobudo za ustanovitev muzeja. Otvoritev muzeja in v njem razstavljeni predmeti zgovorno pričajo o organizaciji Aumanovega dela, ki je bilo ob otvoritvi deležno vsega priznanja.

Roosevelt pošlje emisarja na Kitajsko

Washington, D. C., 25. jan. — Tu je bilo naznanjeno, da bo Lauchlin Currie, Rooseveltov ekonomski svetovalec, kmalu odpotoval na Kitajsko kot posebni predsednikov odposlanec. Z njim vred bo šel Emile Destres, ekonom federalnega rezervnega odbora. Currie bo oddal Rooseveltovo noto generalu Kaišeku, vrhovnemu poveljniku kitajske armade, ko bo dospel v Čungking. Pričakuje se, da bo Currie proučeval kitajsko ekonomsko strukturo in potem informiral Roosevelta, kako Amerika lahko najbolj učinkovito pomaga Kitajski v ekonomskem in finančnem oziru.

Naciji obsodili trinajst Poljakov na smrt

Berlin, 25. jan. — Uradna časopisna agentura poroča, da je posebno sodišče v Pozenu obsodilo trinajst izmed 23 Poljakov na smrt. Vsi so bili obtoženi, da so umorili več Nemcev v septembru l. 1939, ko so nacijske čete invadirale Poljsko.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Protiletalski topovi ob železniški progi na angleškem obrežju.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

klub vodstveno uzdo—to prepustimo uredniku—in tako zasenčilo ostale. Ustanova je organizacija, ki čuti za moralen podvig vseh svojih članov in kot taka pričakuje isto od svojih članov, kar ne pomeni nič drugega, kot da spoštujemo samega sebe.

Glavno odgovornost za obstoj Ustanove in Glasnika ima seveda slovenski Cleveland, kjer je stan organizacije. Zadnje leto se je pa ravno naša metropola začela nekam krhati. Neuspešna združitvena akcija pevskih zborov v zadnjem letu je napravila precej nesporazuma in nezadovoljstva v škodo Ustanove, in to navzlic temu, da smo prinesli dober načrt in delovali za splošno korist prizadetih zborov in napredne slovenske javnosti v Clevelandu. Sedaj se pa nam hoče nagrbsti vsak prepirček, ki se dogodi med posamezniki in končno se je seveda najlaglje maščevati nad Cankarjevo ustanovo. Na sejah ustanove se je vsaka stvar reševala trezno na demokratičen način in v zadnjih petih letih, odkar sem predsedoval sejam jaz, se je delovalo v mejah za splošne koristne odnošaje med zbori in društvi brez vsakih osebnih predsodkov. Kar se vrši izven našega aktivnega delokroga, pa Ustanova ne sprejema odgovornosti. Žalostno pri tem je to, da oni, ki vrše "afront", niso ponavadi povzročitelji prepirov; slednji so skriti in le skrbno prilivajo nelepi čednosti.

Zelo dramatični so tudi izgovori, da Cankarjev glasnik piše previsoko. Zdi se, da je kot najeto in se ponavlja kot v litanijah. Drugi skušajo pri vsaki priliki inscenirati predsodke napram uredniku in odbornikom, ki so jih tu in tam pobrali, dasi so se nekateri izkazali kot škodoželjna laž, drugi pa osebna mržnja. Človeku pri tem pride v spomin slika iz Cankarjeve drame "Hlapci", ko se nahujskana množica zaganja v učitelja Jermana (Cankarja—slika pred gostilno). Včasih izgleda, da pisatelj Ivan Cankar ni več v modi pri nekaterih (da, naprednih), ko se ujezijo, če urednik citira kakšen odlomek iz Cankarjevih spisov ali iger. Poleg vseh teh naših slabosti pa je upanje, da razum prevlada vse te naše nerednosti. Spominjam se Kristanovega večera, ki smo ga imeli pred tremi leti v SDD in je sodnik Frank J. Lausche v svojem govoru omenil, da se spominja Kristanovih besed, ki jih je govoril v Birkovi dvorani in da so iste njemu v življenju prišle večkrat v razmišljanje in v prid. Takih je več med ameriškimi Slovenci.

Najbolj nas tlači naša brezbrižnost. Nekateri smatrajo Cankarjevo ustanovo in Cankarjev glasnik za nekakšnega "pastorka" in se obnašajo napram njemu kot brezčutna mačeha, kar seveda ni idealno. Treba je malo več razsodnosti in potrpežljivosti in razumevati moramo pomen združene akcije pod okriljem Cankarjeve ustanove. Treba je utrditi naš tabor in nadaljevati s podvojeno močjo za našo organizacijo. Če bomo čakali in prepuščali delo le nekaterim, ne moremo pričakovati dobrega uspeha.

Za tekoči (četrti) letnik Cankarjevega glasnika je s finančnega stališča prilično preskrbljeno. Treba je, da obdržimo sedanje naročnike in oglaševalce ter iztirjamo zaostalo in tekočo naročnino. Za peti letnik, ki prične z mesecem avgustom t. l., bomo pa morali poseči po tisti volji za agitacijo kot smo jo imeli ob začetku, ko je Glasnik začel izhajati.

Cankarjev glasnik je najboljša publikacija, kar smo jih še Slovenci imeli v Ameriki in je upravičen do življenja še mnogo let. Preskrbeti je treba, da se to zgodi. Pomnimo, da pri organizaciji kot je naša ni dovolj, da delo le pričnemo, ker hiša brez stanovalca ne služi svojemu namenu.

Louis Kaferle.

O bratovi smrti

Detroit, Mich.—V Prosveti je bilo glede smrti mojega brata Johna Junko bolj površno poročano. Zato želim opisati bolj točneje, in obenem par vrstic njemu v spomin. Poleg brata Franka v Panni in podpisanega zapušča tudi brata Matta v Rankinu, Pa., ter Antona v San Franciscu, Calif. Star je bil 75 let ter prišel v Ameriko pred 52 leti.

Ker nas je bilo s starši v družini 8, imeli pa smo samo par njivic za preživljanje (nekaj malega je oče zaslužil kot mežnar, in še tisto je fajmošter pridržal sebi, sta si starša izposodila 300 goldinarjev in brata Janeza poslala v Ameriko, da bi tukaj kaj prislužil in nam ostalim pomagal do preživljanja. Ker še ni izpolnil vojaške obveznosti in ker je ravno v istem času bil namenjen iti že v drugič v to deželo neki Vidoš iz vasi Grič pri Črnomlju, sta ga starša z veseljem izročila njemu, kakor tudi denar, s katerim naj bi Vidoš (v splošnem so ga klicali s priimkom Basl) kupil za njih sina vozne listke in druge potrebščine.

Ta Basl je pa bratu kupil tiket za bolj slabe vrste ladjo, s katero se je vozil preko enega meseca čez vodo. Ko je prišel v New York, mu je manjkalo denarja za tiket do Chicaga. Brat, kot mi je pravil, se je jokal, ker kot "grinhorn" ni vedel, kaj naj stori, dasi je imel nekaj naslovov od znancev v Chicagu, kamor je bil namenjen. In ti so bili Jože Wershaj, Louis Skubic in John Lesar (zadnji je že davno umrl). Neki Slovenec (ime sem pozabil) vpraša pokojnega brata, kaj je, ker ima vse solzne oči. Vpraša ga tudi za ime. In ker je ta Slovenec poznal naše starše, je bratu doložil, kar mu je manjkalo za tiket do Chicaga ter obenem pisal staršem v Črnomelj, kaj in kako se je zgodilo z njih sinom. Starša, ko sta prečitala pismo, sta se jokala kot otrok. In kako neki ne, saj bi se tudi drugi, čeprav bi imeli še tako trdo srce.

Naj omenim tudi, da je bil Basl fanatičen pobožnjak in farški priliznjenec. Bival je v bakrenem okrožju in se vedno lizal duhovnikom. Bil je pravi tercijalec.

Kot že rečeno, je pokojni moj brat prišel pred 52 leti v Chicago, se tam oženil z Ano Rus, tudi iz Belokrajine nekje pri Metliki, ter ves čas bival v Chicagu. Imela sta, kolikor je meni znano, 5 otrok (štirje žive) in imela sta težke čase (ona je umrla pred 9 leti), posebno v letu 1893, ko je bila velika kriza in brezposelnost. V omenjenem letu je industrija popolnoma skrahirala in bila v zastoju.

Pokojnik je bil član društva št. 1 SSPZ in ustanovni član št. 6. Bil je tudi član najstarejšega društva Slovenije, katero je pripadalo svobodomiselni češki jednoti. Kot mi je pravil, je bil tudi član in soustanovitelj SNPJ. Ampak ko je bil pokojni Martin Konda, izdajatelj jednotinega glasila Glas Svobode, radi neke nepravilnosti pri jednoti izključen, je tudi moj brat in nekaj drugih Belokranjcev odstopilo od jednote ter so s pokojnim Kondom ustanovili Slovensko svobodomiselno društvo št. 1, iz katerega se je razvila SSPZ.

Pokojni brat John je bil mirnega značaja, kar lahko potrdijo oni Čikažani, ki so ga poznali. V javnosti se je malo kdaj pokazal, izvzemši takrat, ko je bil poklican od pokojnega M. Konde na sestanek, na katerem je Konda obdelaval njemu nepriljubljene socialiste. Bil je pa strog unionist in svobodomislec in vedno volil socialistični tiket. Pokojni John je bil po poklicu "polisher". To se bolj razume, da je mizarska dela lakiral ali "pališal". V takih delavnicah so razne kemikalije in morajo večkrat delati z zaprtimi okni in vrati. Pri tem delu je bil večinoma ves čas bivanja v Chicagu ter si s tem delom pokvaril oči in bil zadnjih par let popolnoma slep in v oskrbi sina Rudolfa. Pokojni brat, kot že poročano, je umrl 3. novembra 1940.

Na isti datum mesec pozneje je umrl tudi brat moje soproge Steve Svetič, star 65 let, rojen v Calumetu in bil je samec. Kmalu v mladosti je šel na zapad in delal v bakrenih rudnikih v Montani in Arizoni. V zadnji državi je bival najdalj. Tudi on je bil strog unionist in v znanem bakrenem štrajku l. 1919 je delal v Bisbeeju, Arizona. Tudi on je bil ponoči naložen v tovorne vagone in odpeljan na mejo Nove Mehike.

Kompanija je proti štrajkarjem organizirala v Bisbeeju svoje pristaše, tako zvano Citizen Alliance ter z njih pomočjo in kompanijskimi stražarji ali bolje štrajkolomci ponoči večinoma na posteljah polovila vse one, kateri so bili v štrajku bolj aktivni. Odpeljani so bili na mejo Arizone in Nove Mehike, kjer so jih na samotni planjavi "zdumpali" in tam pustili. Bil je črnolistan in od tistega časa je delal v salunih za natakarja, zadnjih par let pa pri stavbinskih delih v Clevelandu. Politično je bil demokrat. Ampak pri volitvah je izbiral in glasoval, kot je sam rekel, "for good men". Glasoval je tudi za Debsa. Tudi njemu naj bodo te vrstice v spomin in lahka naj bo obema ameriška gruda.

Leo Junko, 121.

Rastline brez zemlje

Napisal dr. Jeffrey Gilbert

Umni poljedelec bodočnosti ne bo več v potu svojega obraza kopal zemlje. Ne bo imel upognjenega hrbta, žuljavih rok in nagubanega čela. Njegova polja bodo obstajala v posebnih tankih, obdelana površina bo pa skrčena na najmanjšo mero.

Ti tanki so prav za prav odprta korita, nad katerimi je žična mreža. Na njej leži sloj katerega koli materiala, ki drži rastlinske korenine na njihovem mestu. Ta sloj je lahko lesena volna ali šota ali pa zdrobljen kamen, pepel ali raznovrstne druge snovi. Pod to plastjo so korenine rastlin, ki segajo v tekočo kemično zmes, globoko samo nekaj centimetrov. Nad to plastjo rastejo rastline, zelenjava, stebelca ali cvetje.

Glodalci, žuželke, plevel in sto drugih neprijetnosti, ki mučijo poljedelca na njivi, kemičnega vrtnarja nikoli ne nadlegujejo.

Vodno vrtnarstvo ima pred vsem to veliko prednost, da ni odvisno od letnih časov. V tem pogledu ima vse dobre strani današnjih steklenjakov.

V notranjosti majhnega prostora, ki ga zavzema takšen tank, utegnete videti skupino rastlin, ki so že skoraj zrele, medtem ko je druga skupina še zelena. To velja za povrtnino tiste vrste, kateri pripadajo na primer paradižniki. Veliki, zreli, rdeči in sočni sadeži so že precej godni za trg, medtem ko majhni zeleni šele rastejo. Razen gojenja takšnih enovrstnih rastlin omogoča rastlinogojstvo brez zemlje tudi gojenje drugih vrst, katerih korenine črpajo hrano iz iste kemijske raztopine.

Zaradi te mnogostranske uporabnosti se lahko na primer kumarice, krompir, čebulo, paradižniki in podobno hranijo in rastejo v istem tanku. Vendar je v mnogih primerih mogoče doseči še boljše rezultate, če za različne rastline uporabljajo posebne tanke z različnimi raztopinami.

*

Ta novi postopek sloni na poskusih profesorja Williama I. Gericka na californijskem vseučilišču. Namesto vseučiliških steklenjakov je profesor izkoristil svoje tanke za svoje poskuse. In kakšno je postalo njegovo dvorišče! Njegove sosede so kmalu presenetile tobačne rastline, visoke po tri do štiri metre. Kar z odprtimi usti so obstali, ko so videli, kje mu uspevata krompir in čebula, a nikjer v bližini ni bilo niti trohice prsti. Kmalu se je raznesla vest o tem čarovniku. Ljudje, ki še nikoli niso videli, da bi človek na lestvi bral paradižnike, so hodili k njemu in fotografirali. Slike so objavili. Vrtnarji so jih videli in slišali pripovedke o gigantskih vrtnicah in gladiolah, ki so pognale iz "magičnih soli" kemijskega čarovnika.

Zdaj so vseučiliške oblasti profesorju Gericku v svojih zgradbah za rastline prepustile prostor za poskuse, medtem ko so mu poprej obračale hrbet.

Malone, koruza in celo pšenica so dali na tem majhnem prostoru sadove, ki so zdaleč prekosili najdrznejše sanje. Gerickovi poskusi v gojenju paradižnikov so zasenčili najboljše obrtne gojitelje. Na istem prostoru je pridelal štiri- do šestkrat več, kakor oni. Za to ni potreboval ne pluga ne jamic ne grabelj, lopate, krampa in samokolnice. Pri tem poljedelstvu ne občutiš bolečin v hrbtu, ni ti potrebno stati mnogo ur na žgočem soncu, pri njem odpade sleherno škropljenje strupov proti žuželkam in nepotrebno je kopanje krompirja iz zemlje. Postopek prof. Gericka je z vsem tem končal. Vendar kljub časnikom, radiu in listom naš kmet še ne ve, kaj je dosegel ta pionirski Californijec s svojimi tanki.

*

Povsod v Združenih državah je zdaj veliko vrtov, ki so brez zemlje. Nekateri izmed teh vrtov se nahajajo na dvoriščih za hišami, drugi na strehah. Za razmeroma suhe predele so kakor ustvarjeni, ker potrebujejo samo deseti del tiste vode, ki jo potrebuje njiva.

Po novem postopku goje breste, limone, marelice, pa tudi bombaž, buče, špinačo, glavno solato, korenje, fižol in beluše. Na nekaterih mestih utegnete videti, kako se fižol vije po koruzi. S tem prihranijo stroške za fižolove prekije. Poljedelstvo brez zemlje omogoča, da na danem prostoru raste tri- do petkrat več rastlin kakor na pravi njivi.

Daleč zunaj na Tihem oceánu leži otok Wake, koralna tvorba, na katerem je pesek še premlad, da bi vseboval elemente, potrebne za gojenje zelenjave in cvetlic. Letalska družba Pan-American Airways se je znašla pred nalogo, da tam poskrbi za življenjske potrebščine. Edina sladka voda na Waku pada v obliki dežja z neba, lovijo jo na strehah in spravljajo v cisterne. Tu je bilo idealno mesto, da bi dokazali vrednost teorije profesorja Gericka. Šest mesecev po izgotovitvi kemijskega vrta so na tem vrtu, velikem 10.5 kvadratnih metrov (3x3.5) pridelali 15 kil paradižnikov, 20 glav solate, 9 kil fižola, 7 kil jedilnih buč in 20 kil sladkorne koruze—vse zrelo za uporabo. Kmalu so površino tega vrta podesetorili, da bi tako pridobili dovolj prostora za toliko sveže zelenjave, kolikor je morejo pojesti obiskovalci in osobje letalske družbe, ki tam živi.

Po tej novi metodi je mogoče za hodnike pripraviti posebno mineralizirano sadje in povrtnino. Če je otroku potrebno več kalcija, je treba redilni raztopini dodati samo več kalcija. Isto velja tudi za druge minerale, potrebne za telesno moč in duhovno svežino.

*

Pridelek, ki ga je dosegel prof. Gerick s krompirjem, znaša 2506 bušlov na aker. Povprečni zemljiščni pridelek krompirja je sicer 116 bušlov na aker. Kemikalije, potrebne za pridelek 1 bušla paradižnikov, stanejo manj kakor 5 centov.

Kaj vse to pomeni za gospodinjo?

To pomeni, da ji bo treba naposled plačevati dosti manj za sadje in zelenjavo. Cvetje bo cenejše. Cena oblek, narejenih iz bombaža in drugih vlaknastih rastlin, se bo znižala. Kar je pa še važnejše: če gospodinja nabavi tank in potrebne kemikalije in če se bo držala lahko razumljivih navodil, bo lahko na svojem dvorišču pridelala vso potrebno zelenjavo.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVŠTIK

Položil je stekli svojega ščipalnika navskriž, da je mogel bolje razgledati gozdnate bregove. In videl je le še majhne bele oblačke dima nad topovi, ki so na višinah tvorili venec, naraščajoč od minute do minute. Kje se je zdaj zbirala reka ljudi, ki je tekla prej na oni strani? Nad Noyersom in Frenoisom se mu je naposled posrečilo zagledati na Marfee-i, na koncu borovega gozda, skupina uniform in konj; nedvomno so bili častniki kakega generalnega štaba. In dalje tam je videl ovinek Meuse, ki je zapiral zapad; tostran ni bilo za umikanje proti Mezieresu druge poti kakor ozka cesta, ki je šla po Saintalbertski soteski med reko in Ardennskim gozdom. Zato se je sinoči osmelil in omenil to edino smer umikanja nekemu generalu, ki ga je slučajno srečal na grapi v Givonnski dolini in o katerem je kasneje zvedel, da je bil general Ducrot, poveljnik 1. armadnega zbora. Če se armada nemudoma ne umakne po tej cesti, če počaka, da ji Prusi po prekoračenju Meuse pri Doncheryu odrežejo pot, bo gotovo pribita in potisnjena k meji. Že zvečer je bilo prepozno; dospela je zatrdna vest, da so ulanci zasedli most — zopet enega tistih mostov, ki niso bili razstreljeni, ker nihče ni mislil na to, da bi priskrbel smodnika. In z obupom si je dejal Weiss, da mora biti reka ljudi, črno mrgolenje mravljincev, v dolini pri Doncheryu, na maršu proti Saintalbertski soteski, ter da je že vrgla svojo avantgardo na Saint-Menges in Floing, kamor je prejšnji večer vodil Jeana in Maurica. V bleščečem solncu se mu je kazal floinški zvonik v veliki daljavi kakor tenka bela igla.

In potem, na vzhodu, je bila primaževa druga čeljust. Dasi je na severu, od Illyske do Floinške planote videl bojno črto 7. armadnega zbora, ki ga je slabo zaslanjal 5. zbor, razpostavljen pod okopi za rezervo, mu nasprotno ni bilo mogoče vedeti, kaj se godi na vztoku, ob dolini Givonne, kjer je stal 1. armadni zbor od Garennskega gozda do vasi Daigny. Toda že so grmeli topovi tudi od tamkaj; boj se je bil moral pričeti v Chevalierskem gozdu pred vasjo. Vzrok njegovega nemira je bil ta, da so kmetje že prejšnji dan poročali o prihodu Prusov v Francheval, tako da se je gibanje, ki se je godilo na zapadu čez Donchery, vršilo obenem na vztoku čez Francheval — da se bo torej čeljustim primaža posrečilo združiti se tam na severu na Illyski Kalvariji, ako Francozi ne preprečijo tega dvojnega obkoljevalnega marša.

On ni vedel ničesar o vojaški znanosti, imel je le svoj zdravi um, in vendar se je tresel, če je pogledal ta orjaški trikotnik, ki mu je tvorila Meusa eno stran, ostali dve pa 7. armadni zbor na severu in 1. zbor na vzhodu, dočim je 12. zbor na jugu, v Bazeillesu zavzemal najskrajnejši kot, a vsi trije so kazali drug drugemu hrbet in — ne da bi vedeli kako in kaj — čakali sovražnika, bližajočega se od vseh strani. V sredi, kakor na dnu izkopane pasti, pa je ležalo mesto Sedan, opremljeno z nerabnimi topovi, brez streliva in brez živil.

"Razumite vendar," je dejal Weiss ter ponovil svojo gesto, razprostrl roke in udaril z dlanjo ob dlan, "takole se bo zgodilo, če vaši generali ne bodo pazili. V Bazeillesu vas imajo za norca . . ."

A izražal se je slabo in zmedeno, in poročnik, ki ni poznal okolice, ga ni mogel razumeti. Nestrpno je zmignil z ramami, poln zaničevanja do tega očalarja-civilista v svršniku, ki je hotel vedeti bolje nego maršal sam. Nejevoljen, ker ga je slišal trditi vedno iznova, da napad na Bazeilles morda nima drugega namena kakor prevarati pozornost in prikriti pravi načrt je vzkliknil naposled:

"Pustite nas pri miru! . . . Tako jih poženemo v Meuso, vaše Bavarce, da boste videli, kdo nas ima za norca!"

Že nekaj časa se je zdelo, da so se sovražni strelci približali; krogle so z medlim šumom udarjale v opečno steno barvarnice; in skriti za nizkim zidom dvorišča, so zdaj vojaki odgovarjali ogenj. Vsako sekundo se je slišalo kratko, ostro pokanje chassepotk.

"Vreči jih v Meuso, da da," je zamrmral Weiss, "kajpada, nato pa iti čez njihove trebuhe v Carignan, to ne bi bilo slabo!"

Nato se je obrnil k Delahercheu, ki se je za vodnjakom skrival pred kroglami:

"Bodisi kakorkoli, pravi načrt je bil ta, da se že sinoči pomaknemo na Mezieres; in jaz na njih mestu bi bil rajši tam . . . Zdaj seveda se je treba biti, ker umikanje ni več mogoče."

"Ali že odhajate?" je vprašal Delaherche, ki je prebledeval vzlic svoji goreči radovednosti. "Ako se obotavljava še dalje, ne moreva več nazaj v Sedan."

"Samo minuto še, pa pojdem z vami."

Vzlic nevarnosti se je vzravnal, hoteč za vsako ceno razpoznati položaj. Na desni so varovali mesto travniki, poplavljeni na guvernerjevo povelje; bilo je široko jezero, ki se je širilo od Torcya do Balana, nežnomodra vodna ploskev, nepremično ležeča v jutranjem solncu. Toda pri vhodu v Bazeilles se je voda nehavala in Bavarci so se zares pomikali preko travnikov, izkoriščajo vsak najplitkejši jarek in vsako najmanjše drevo. Utegnili so biti pet sto metrov od tod; in kar je presenečalo Weissa, je bila počasnost njihovega gibanja, potrpežljivost, s katero so pridobivali ozemlje, izpostavljaje se kolikor mogoče malo. Sicer pa jih je podpiralo mogočno topništvo, in granate so žvižgale po svežem, čistem zraku. Dvignil je oči in videl, da baterija v Pont-Maugisu ni edina, ki obstreljava Bazeilles, dve drugi, postavljeni na sredi Liryevega pobočja, sta bili otvorili ogenj in sta merili na vas in celo čez, škropeči gola Moncellska polja, kjer so stale rezerve 12. armadnega zbora, tja do gozdnatih bregov Daignyeskih, zasedenih od ene divizije 1. zbora. Kmalu se je bliskalo tudi z vseh drugih vrhov na levem bregu.

Zdelo se je, da rasto topovi iz tal kakor pas, ki se brez prestanka vleče v daljavo: ena baterija v Noyersu, ki je streljala na Balan, ena baterija v Wadelincourtu, ki je merila na Sedan, ena baterija v Frenoisu pod Marfeeo, strašna baterija, ki je pošiljala svoje grafnate preko mesta, da so udarjale med čete 7. armadnega zbora na Floinški planoti. Weiss je s prestrašeno tesnobo gledal te bregove, ki jih je ljubil, in vrsto gričev, ki jo je imel vedno le za pašo oči, ker je v daljavi s tako veselim zelenjem sklepala dolino; vse je bilo mahoma izpremenjeno v grozno, ogromno trdnjavo, pripravljeno, da zdrobi nerabne utrdbe Sedana.

Usipanje ometa ga je opozorilo, da je dvignil glavo. Krogla je bila okršila vogal njegove hiše, ki mu je preko mejnega zidu kazala svoje pročelje. Zelo se je razjaril in zarentačil:

"Ali mi jo hočejo razrušiti, tolovaji?"

Toda osupnil ga je drug, neglasen šum za njegovim hrbtom. In ko se je obrnil, je videl vojaka, ki je padel znak, zadet v srce. Noge so kratko vzdrgetale, obraz pa je ostal mlad in miren, kakor da ga je ubila strela. To je bil prvi mrtvec; a Weissa je presunil predvsem ropot njegove chassepotke, ki je odletela po dvoriškem tlaku.

(Dalje prihodnjič)

VRHNJA PLAST

"You're fired. Oops—it's me!"

pijan in v netreznem stanju počenja v zloglasni hiši ra — — — (pretrgano) grdobije, izsilja — — — (spet pretrgano in dalje nečitljivo).

Ostrmel sem in začudeno pogledal starega Lukeža.

"Da, da, ljubi gospod urednik. Te smeti niso za muzej. Čas je zavrnil svoj pajčolan preko lepih in grdil spominov. Ta gospod, ki si je izposodil kronice od prostitutke, bi pač rad zaplenil ves moj muzej, če bi le slutil — — — —". Glas se mu je tresel in roka drhtela, ko je odložil stari spis na polico.

"Grofica je umrla v uboštvu, tisti, ki je pil iz te čaše, je umrl za svoje zmote in grehe, ta gospod iz tega spisa — — —"

Zamahnil je z roko in segel po kozarcu dalmatinca ter ga na dušek izpil.

"Ko bom umrl, bo vse to umrlo z menoj."

Ko sem zadnjič pri Sv. Križu obiskal grob smetarja Lukeža, sem začudeno obstal. Ob leseni, že počrneli križ je bil položen venec z belo-zelenimi trakovi. Venec vsesvetske akcije mestne občine. Smetar Lukež, počivaj v miru!

Muzej smetarja Lukeža

Robinois

Pred leti so ga pokopali. Štirideset let je odvažal smeti in odpadke v mestno jamo. Dan za dnevom, vsa leta je ustavljal svojega sirca pred vežami mestnih hiš, nakladal pepel, razbite posode, papir—spomine na preteklo bedo in sijaj. Pri odlaganju je brskal kake pol ure po smeteh, spravil stara, onemela pisma, razbitine, navidezne dragocenosti in razne zanimive priče bivših ljudi s staro malho. Doma je v večernih urah zlagal "spomine" na polico ob peči.

Stari Lukež je bil smetar mestne občine, filozof in starinar. Spoznal sem ga pri Dalmatincu za vodo. Pri pol litra opola mi je pripovedoval zanimive doživljaje o svojih odkritjih med smetmi. Povabil me je na svoj dom in mi pokazal najzanimivejši muzej našega mesta.

"Oglejte si ta medaljonček. Ni zlato, ampak njegova vsebina je zelo zanimiva."

Odprl je medaljon. Ugledal sem nekoliko porumenelo, ovalno sliko mlade krasotice. Po pričeski in globokem dekolteju sodeč, je slika izvirala iz petdesetih let prejšnjega stoletja. Zapazil je moj vprašujoči pogled in pričel:

"Pred davnimi desetletji je bila ta slika najbrže dragocen zaklad — spomin. To je slika grofice A., bivše lastnice gradov, oboževanke našega mesta in podeželja. Svetovna vojna je požrla vse njeno premoženje. Pred leti je umrla v mestni ubožnici, siromašna in osamljena."

Segel je na vrhnjo polico in mi ponudil čašo iz brušenega stekla, brez dna.

"Poglejte te inicijale. Veliki A in te obledele zastavice pod črko. To so ruske in slovenske barve. Čaša z mize bogatega meščana Z. izza kongresnih dni. Iz te čaše je pil ruski car Aleksander. Ta spomin sem rešil iz smetišnice na Starem trgu. Tam sem tudi našel del pisma. Čitajte!"

Porumenel, preluknjan list, odtrgan od pisma ali dnevnika.

"Kakšna neizmerna sreča! Danes je veliki ruski car in krasotec sedel pri naši mizi. Pil je iz naših čaš in gledala sem v njegove globoke, divne oči. Prekra — — — —." Dalje je bilo nečitljivo in tako počrnelo, da ni bilo vsebine več mogoče razbrati.

"Saj to so vendar stvari velike zgodovinske vrednosti!" sem vzkliknil navdušen. "To moramo objaviti ali oddati v naš Mestni muzej."

Lukež je dvignil čašo in jo položil na polico.

"Ne, gospod!" je odločno odmajal s sivo glavo. "To so bivše vrednosti, ki so zapadle smetem in meni. Mnogo je prijetnih in neprijetnih spominov. Marsikoga bi danes pogledi na te razvaline razveselili in vzbudili v njem lepo razpoloženje. Marsikoga pa tudi užalili in ponižali. Na primer, tole si oglejte in prečitajte in povejte, ali bi tudi to spadalo v muzej?"

Položil je na mizo skrbno ovit in zalepljen uradni spis izza časov Tavčarjevega županovanja. Od nekoga završen in uničen spis iz daljne predvojne dobe. Odstranjen, neljub spomin. Nagnil sem se nad spis in pričel čitati.

"Gospod župan! Smatram za svojo dolžnost, da Vam predložim priloženo pismo prostitutke M. iz javne hiše v Zvoneči ulici. Zahtevam takojšnjo uvedbo disciplinskega postopka proti policijskemu uradniku F. J. Navedeni si je glasom pisma gori omenjene prostitutke v času, ko je vršil svojo službeno dolžnost, izposodil od nje 30 kron in jih do danes kljub ponovni terjatvi ni vrnil. Iz bežnega zaslišanja stanovalk javne hiše je razvidno, da je ta višji uradnik stalno

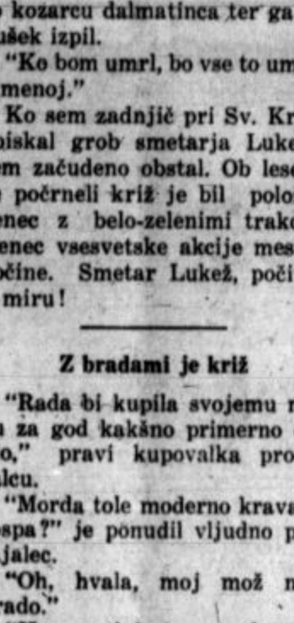

Kongresnik John W. McCormack, vodja demokratske večine v nižji kongresni zbornici.

Tat

A. B.

"Ste razumeli? Dvajset dni zapora! Pogojno dve leti!"

"Ampak, gospod sodnik, saj vendar . . ."

"Kaj bi govorili! Saj so vas videli! Še nahrbtnik so vam vzeli, ko ste hoteli iz shrambe!"

"Gospod sodnik, pošten človek sem—vsi so me vedno spoštovali . . ."

"No, pa bodite drugič bolj pametni! Saj vidite, da to ne gre! Star človek ste, lahko bi bili bolj pametni!"

Starček je s tresočo se roko pobral čepico s klopi in z drsajočimi koraki odšel iz dvorane. Bil je še bolj sključen, ko po navadi. Počasi je drsal po hodniku, čepico je imel še vedno v rokah.

"Dve leti pogojno! Kako to misli? Dve leti—torej bom dve leti zaprt zaradi tiste gnjati? Ljubi bog, kako je moglo priti do tega. To vendar ni mogoče. Še nikdar nisem bil kaznovan, zdaj pa naenkrat: dve leti! To vendar ni mogoče. Kaj ko bi koga vprašal?"

Po hodniku je prihajal mlad uradnik.

"Gospod, prosim lepo, če ste tako prijazni . . ."

"Nimam časa, tukaj v to sobo pojdite!"

Starček je šel v sobo, kjer je sedelo za starimi oguljenimi mizami več pisarjev. Nihče izmed njih ga ni zapazil. Nekaj časa je stal pri vratih, potem pa se je boječe približal uradniku, ki je stoje nekaj zapisoval v veliko knjigo.

"Prosim, gospod . . ."

Uradnik je pisal kar naprej, kakor da bi ga ne bil zapazil.

"Prosim, gospod, če ste tako prijazni . . ."

Pisar ga je strogo pogledal, potem je segel po listku, ki mu ga je starček molil, naglo pogledal nanj in mu ga potisnil nazaj:

"Dvajset dni, pogojno dve leti."

Starčka je zazeblo. Tudi ta pravi dve leti.

Pridrsal je na cesto. Pred sodnijo je stala gruča kmetov.

"Bog daj, možje! Ali mi ne bi kdo prebral, kaj pravi na tem listku?"

"Dvajset dni, dve leti pogojno! Tako je oče! Prav vam je! Čemu pa kradete! Stara kost ni za rabo!"

Napotil se je proti domu. Dan je šel proti poldnevu; vas, skozi katero ga je vedla pot, je zajela praznična tišina. Nikjer ni bilo čuti nobenega glasu razen cvrčanja vrabcev in ščebetanja lastovk, ki so zidale gnezdo pod kapom. Vreme je bilo toplo, prva pomlad se je komaj rahlo dotaknila zemlje in drevja, nad njo je viselo mlado, sinje in čudno svetlo nebo. Drevje je stalo negibno in soncu odpiralo svoje veje, polne napetih popkov. Vrbe ob potoku so kakor tiho dihajoč gibale svoje žolte mačice, grmičje je bilo odeto v nežno mlado zelenje, ob plotovih so se prerivale koprive.

Ko bo zaprt, ne bo videl ne drevja ne njiv, ne travnikov ne gozda! Dve leti! Ali bo sploh še kdaj prišel ven? Ali ne bo umrl tam med zidovjem ves siroten in zapuščen!? Kmalu bo Velika noč. Bog vedi, kje bo tedaj on!? Nikdar v življenju ni kradel, zdaj pa, ko niti o praznikih ni pri hiši ne kruha ne soli . . . Saj ni kradel zase . . . Družina je lačna. Debeli mesar z volovskimi očmi pa ima še toliko polja in denarja, da ne ve, kam z njim. Pa mu je ukradel gnjat, da se bodo vsaj enkrat najedli. Zdaj pa dve leti . . .

Sedel je na rob gozda. Zrak je bil topel in miren, trava je rahlo zelenela, na grmovju je brstelo popje.

"Niti teden dni ne bom preživel v zaporu, umrl bom v žalosti in zapuščenosti. Pa še družini bom naredil sramoto!"

Vse popoldne je presedel na robu gozda, gledal na vas pod seboj in ihtel. Prišel je večer, zarje, žareče v oknih koč, so ugasnile, vas je utihnila, po izbah so prižigali luči . . .V gozdu se je stemnilo, hladen, oster veter je zavel od vzhoda. Zadišalo je po zimi. Prsti so mu bili trdi od mraza in v obraz ga je ščemelo od vetra. Niti malo ni bilo podobno, da bo kmalu velika noč.

Vstal je in se napotil v dolino. Prišel je do doma. V hiši je bilo temno, gotovo so že vsi spali. Nekaj časa se je potikal okoli hiše in hleva, potem pa se je napotil s počasnimi koraki nazaj v gozd. Drugo jutro so ga našli pastirji obešenega.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Z bradami je križ

"Rada bi kupila svojemu možu za god kakšno primerno darilo," pravi kupovalka prodajalcu.

"Morda tole moderno kravato, gospa?" je ponudil vljudno prodajalec.

"Oh, hvala, moj mož nosi brado."

"Hm, potlej pa morda tole vzorčasto volneno jopico?"

"Hvala, saj sem vam že povedala, da ima mož dolgo, gosto brado."

"Hm, hm, potlej bi prišle pa v poštev kvečjemu tele copate . . ."

•

Majhen nesporazum

Trgovec: "Žal mi je, gospa, toda srajce ne morem zamenjati, ker je oprana!"

Odjemalka: "Zakaj? Ali bi jo zamenjali, če bi bila umazana?"

HUMOR

Pozabil je

Slavni francoski pisatelj basen La Fontaine je bil zelo razmišljen človek. Nekoč ga je neki prijatelj našel pred Francoske akademijo, kjer je stal in se ni mogel preriniti do vrat skozi množico, ki se je zbrala, da prisostvuje svečani seji, na kateri naj bi govoril La Fontaine sam.

"Za božjo voljo, La Fontaine, zakaj pa niste povedali ljudem, kdo ste? Takoj bi vas bili pustili skozi."

"Za vraga," je menil La Fontaine, "na to sem čisto pozabil."

•

V šoli

Katehet razlaga v šoli učencem biblijo in pravi, da nas biblija od pamtiveka uči, da smo vsi ljudje na svetu enaki pred Bogom. In vpraša učence, ki moramo v resnici storiti, da smo vsi ljudje enaki pred Bogom. Oglasi se mali Janezek, ki pravi: "Roditi se in umreti, gospod katehet."

Katehet: Kako to misliš?

Janezek: Enostavno, gospod katehet. Kadar se rodimo, ne vemo nič, ko umremo, pa vse pozabimo.

•

Bogato darilo

Neki Škot igra s svojo hčerjo golf.

"Maggie," jo vpraša, "ali je danes tvoj rojstni dan? Weil, potlej ti pa podarim tole luknjo."

•

Skromnost

Lojze: "Jaz sem bil vedno ponos svoje matere."

France: "Da, da, tvoja mati je bila vedno tako skromna ženska . . ."

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

•

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je....$7.50	
1 tednik in.....	4.00	1 tednik in.....	6.20
2 tednika in.....	3.60	2 tednika in.....	5.10
3 tednike in.....	2.40	3 tednike in.....	3.90
4 tednike in.....	1.20	4 tednike in.....	2.70
5 tednikov in.....	nič	5 tednikov in.....	1.50

Za Evropo je.....$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

— —

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....